

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS
(viies koda laiendatud koosseisus)
30. aprill 1998*

Tühistamishagi – Õhustransport – Riigiabi – Väike summa – Konkurentsi
kahjustamine – Mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele – Põhjendused

Kohtuasjas T-214/95,

Vlaams Gewest (Flaami piirkond), esindaja: advokaat Alfred L. Merckx, Brüssel,
kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, advokaadibüroo Duro ja
Lorang, 4 boulevard Royal,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Pieter van Nuffel
ja Anders Christian Jessen, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress
Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner,
Kirchberg,

kostja,

mille esemeks on nõue tühistada komisjoni 26. juuli 1995. aasta otsus 95/466/EÜ
Flaami piirkonna poolt Belgia lennufirmale Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV
antud abi kohta (EÜT 1995, L 267, lk 49),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(viies koda laiendatud koosseisus)

koosseisus: koja esimees R. García-Valdecasas, kohtunikud V. Tiili, J. Azizi,
R. M. Moura Ramos ja M. Jaeger,

kohtusekretär: ametnik A. Mair,

arvestades kirjalikus menetluses ja 25. septembri 1997. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Õiguslik raamistik

- 1 Euroopa Ühenduse asutamislepingu (edaspidi „asutamisleping”) artikli 92 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.”
- 2 Asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkt c lubab komisjonil erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks „abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega”.
- 3 20. mail 1992. aastal võttis komisjon vastu ühenduse suunised väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEdele) antava riigiabi kohta (EÜT 1992, C 213, lk 2). Asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustust ei kohaldata komisjoni suuniste punkti 3.2 kohaselt riigiabi suhtes, mis kolmeaastase perioodi jooksul ei ületa kokkuvõttes 50 000 eküüd. Punktis 1.6 on aga nende suuniste kohaldamisalast välja arvatud abi, mis on mõeldud ettevõtetele, kes tegutsevad sektorites, mida reguleerivad ühenduse erisätted riigiabi kohta, ning nende hulka kuulub ka transpordisektor.
- 4 Komisjon kehtestas lennundussektori ettevõtjatele riigiabi andmist reguleerivad sätted teatises 94/C 350/07, mille pealkiri on „Komisjoni suunised, mis käsitlevad EÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 ning [Euroopa Majanduspiirkonna lepingu] artikli 61 kohaldamist lennundussektorile antava riigiabi korral” (EÜT 1995, C 350, lk 5, edaspidi „lennundussektori suunised”). Lennundussektori suuniste punkt 50 (IX peatükk) kinnitab, et väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi kavade kiirendatud läbivaatamise korda ei kohaldata transpordisektori suhtes.
- 5 Lennundussektori suunised hõlmavad liikmesriikide poolt ühenduse lennuettevõtjatele antavat abi (punkt 10, II peatükk). Punktis 51 (X peatükk) on sätestatud, et komisjon kohaldab lennundussektori suuniseid alates nende avaldamisest Euroopa Ühenduste Teatajas ja otsustab õigeaegselt nende ajakohastamise.
- 6 Punkt 8 (jagu I.4) sisaldab avaldust, et komisjon „soovib kindlaks määrata võrdse mänguruumi, kus ühenduse lennuettevõtjad saavad tõhusalt konkureerida”. [Siin ja edaspidi on osundatud suuniseid tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

- 7 Punktis 14 (III peatükk) on konkreetselt sätestatud: „Tegevuskahjumi katmiseks mõeldud otsetoetused ei sobi üldjuhul kokku ühisturuga ja nende suhtes ei saa kohaldada erandit.”
- 8 Lennundussektori suuniste V peatükis, mis on muu hulgas seotud asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (edaspidi „EMP leping”) artikli 61 lõike 3 punkti c alusel antavate eranditega teatud majandustegevuse arendamiseks, on sätestatud, et ümberkorraldamistoetused võib lugeda ühisturuga kokkusobivaks, kui need vastavad teatud tingimustele. Üks selline tingimus on, et abi peab olema osa ulatuslikust ümberkorraldamiskavast, mis komisjonil tuleb heaks kiita (lennundussektori suuniste punkti 38 alapunkt 1). Riigiabiga rahastatavat programmi võib pidada „ühistele huvidele vastavaks” ainult juhul, kui selle eesmärk ei ole asjaomase lennuettevõtja veomahu ning pakkumise suurendamine, mis kahjustaks tema otseseid Euroopa konkurente (punkti 38 alapunkt 4).
- 9 Lennundussektori suuniste punktis 50 (IX peatükk) võetakse lihtsama haldamise huvides kasutusele väikeste abikavade kiirendatud läbivaatamise ja heakskiitmise menetlus lennundussektoris. Samas selgitatakse, et komisjon kohaldab kiiremat haldusliku läbivaatamise ja heakskiitmise menetlust uute või muudetud abikavade suhtes, millest on teatatud asutamislepingu artikli 93 lõike 3 kohaselt, kui:
- ühele ja samale abisaajale antav abi ei ole suurem kui üks miljon eküüd kolme aasta jooksul;
 - abi on seotud konkreetsete investeerimiseesmärkidega. Tegevusabi on välja arvatud.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

- 10 Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV (edaspidi „VLM”) on Antwerpenis asuv eraõiguslik lennuettevõtja. See asutati 21. veebruaril 1992. aastal algkapitaliga 10 miljonit Belgia franki. Hiljem suurendati kapitali korduvalt; 1993. aasta lõpuks kerkis see 75 miljoni Belgia frangini ja 1994. aastal suurendati seda 100 miljoni Belgia frangini. Alates 1993. aastast on VLM korraldanud regulaarlende muu hulgas Antwerpeni ja Londoni (London City Airport) vahel ning Rotterdami ja Londoni (London City Airport) vahel.
- 11 Antwerpeni-Londoni lennuliini teenindavad ka teised lennuettevõtjad, eeskätt Briti äriühing Cityflyer Express Ltd (edaspidi „Cityflyer”), kes kasutavad Gatwicki lennujaama.
- 12 17. detsembril 1993. aastal andis Flaami piirkond komisjoni eelnevalt teavitamata VLMile 20 miljoni Belgia frangi suuruse intressita laenu, mis tuli tagasi maksta aastamaksetena nelja miljoni Belgia frangi suurustes osades alates teisest aastast.
- 13 Laenulepingus on sätestatud:

„Artikel 1: Voorwerp

De begunstigde verbindt zich tot de verdere uitbouw en exploitatie van meerdere Europese vliegroutes.

Ter ondersteuning van deze activiteit verleent het Gewest de begunstigde een terugbetaalbaar renteloos voorschot.

[...]

Artikel 3: Voorwaarden

Voor de duur van het contract is voor de vervreemding of hypothekering van onroerend en roerend patrimonium en het handelsfonds van de zaak alsook voor de vervreemding van bepaalde activa van de begunstigde vooraf instemming nodig van het Gewest.

Bij wijziging van de aandeelhoudersstructuur is vooraf de instemming van het Gewest vereist.

Het kapitaal van de onderneming mag tijdens de duur van het contract niet worden verlaagd zonder voorafgaande toestemming van het Gewest.

Indien deze voorwaarden niet worden nageleefd, is de overeenkomst onmiddellijk opzegbaar en wordt het voorschot onmiddellijk opeisbaar.

[...]”

(„Artikkel 1. Lepingu ese

Laenusaja on kohustatud arendama ja teenindama mitut Euroopa lennuliini.

Flaami piirkond annab laenusajale selle tegevuse toetamiseks tagasimakstava intressita laenu.

[...]

Artikkel 3. Tingimused

Lepingu kehtivusajal on ettevõtte vallas- või kinnisvara või firmaväärtuse realiseerimiseks või pantimiseks ning laenusaja teatud varade realiseerimiseks vaja Flaami piirkonna eelnevat nõusolekut.

Flaami piirkonna nõusolekut on vaja ka aktsionäride struktuuri muutmiseks.

Ettevõtja aktsiakapitali ei tohi lepingu kehtivusajal Flaami piirkonna eelneva nõusolekuta vähendada.

Kui neid tingimusi ei täideta, võib lepingu kohe lõpetada ja laen tuleb viivitamata tagasi maksta.

[...]”).

- 14 Vastuseks Cityflyeri kaebusele algatas komisjon 16. novembril 1994. aastal asutamislepingu artikli 93 lõike 2 alusel menetluse (EÜT 1994, C 359, lk 2).
- 15 Cityflyer ja British Airways esitasid oma märkused. Nad palusid, et komisjon tunnistaks intressita laenu ühisturuga kokkusobimatuks abiks.
- 16 23. jaanuaril 1995. aastal esitas oma märkused ka Belgia valitsus.
- 17 Menetluse lõpus võttis komisjon 26. juulil 1995. aastal vastu otsuse 95/466/EÜ Flaami piirkonna poolt Belgia lennufirmale Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV antud abi kohta (edaspidi „vaidlustatud otsus”). Belgia valitsust teavitati otsusest 25. septembril 1995. aastal ja otsus avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 9. novembril 1995. aastal (EÜT 1995, L 267, lk 49).
- 18 Selles otsuses leidis komisjon, et Flaami piirkonna poolt VLMile antud laen kätkes endas riigiabi elementi, mis oli ebaseaduslik, sest see anti ettevõtjale asutamislepingu artikli 93 lõike 3 nõudeid rikkudes. Komisjon võttis arvesse ka seda, et riigiabi element oli ühisturuga kokkusobimatu asutamislepingu artikli 92 ja EMP lepingu artikli 61 mõistes (vaidlustatud otsuse artikkel 1). Seejärel kohustas komisjon Belgiat andma korralduse tasuda laenult 9,3% intressi (artikkel 2) ja tagastada riigiabi element, mis võrdus laenu väljastamise kuupäevast alates arvestatud ülalnimetatud intressiga (artikkel 3). 9,3% intressimäär saadi Belgia riigivõla suhtes kohaldatava 1994. aasta 7,3% baasmäära ja 2% riskipreemia liitmise teel (vaidlustatud otsuse V peatüki viimane lõik).

Menetlus

- 19 Menetlust algatav hagiavaldus esitati 27. novembril 1995. aastal ja registreeriti järgmisel päeval.
- 20 Kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande, otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda laiendatud koosseisus) alustada suulist menetlust. Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 25. septembri 1997. aasta kohtuistungil.

Menetlusosaliste nõuded

- 21 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:
 - tühistada vaidlustatud otsus;
 - mõista kohtukulud välja kostjalt.
- 22 Kostja arvates peaks Esimese Astme Kohus:

- jätma hagi põhjendamatusse tõttu läbi vaatamata;
- mõistma kohtukulud välja hagejalt.

23 Kohtuistungil väitis kostja, et hagi on vastuvõetamatu.

Vastuvõetavus

Poolte argumendid

- 24 Kostja väitel on hagi EÜ asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel vastuvõetamatu, sest hageja ei ole liikmesriik. Hagi on vastuvõetamatu ka asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu alusel, sest vaidlustatud otsus ei olnud adresseeritud hagejale ega puudutanud hagejat otseselt ja isiklikult. Lisaks puudub tal isiklik huvi vaidlustatud otsuse suhtes menetluse algatamise vastu. Tema huvi menetluse algatamise vastu rajaneb asjaolul, et ta andis kõnealust abi ja teda ei saa seega eristada Belgia riigist (10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 282/85: DEFI vs. komisjon, EKL 1986, lk 2469).
- 25 Hageja leiab, et autonoomse juriidilise isikuna, kellel on õigus anda kõnealust laenu, on ta asutamislepingu artikli 173 teise lõigu mõistes otseselt ja isiklikult puudutatud samamoodi kui Belgia Kuningriik, kellele vaidlustatud otsus on adresseeritud (8. märtsi 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 62/87 ja 72/87: Exécutif Régional Wallon ja Glaverbel vs. komisjon, EKL 1988, lk 1573).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 26 Esimese Astme Kohtul on esimese astmena pädevus üksnes asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu kohaselt algatatud tühistamishagides (nõukogu otsus 94/149/ESTÜ, EÜ, 7. märts 1994, millega muudetakse nõukogu otsust 93/350/Euratom, ESTÜ, EMÜ, millega muudetakse otsust 88/591/ESTÜ, EMÜ, Euratom Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu asutamise kohta (EÜT 1994, L 66, lk 29, ELT eriväljaanne 01/01, lk 271)). Tal puudub pädevus läbi vaadata hagnosisid, mille on esitanud liikmesriik, nõukogu või komisjon asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel.
- 27 Artikli 173 neljanda lõigu kohaselt võib iga füüsiline või juriidiline isik algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus.
- 28 Antud juhul oli vaidlustatud otsus adresseeritud Belgia Kuningriigile. Selles osas tuleb märkida, et asutamislepingute üldisest ülesehitusest ilmneb, et institutsiooniliste ja eriti kohtusse pöördumist puudutavate sätete osas hõlmab mõiste „liikmesriik”

ainult Euroopa Ühenduste liikmesriikide valitsusasutusi ega laiene regionaalsete ega autonoomsete piirkondade valitsustele, olenemata neile antud pädevusest (21. märtsi 1997. aasta määrus kohtuasjas C-95/97: Région Wallonne vs. komisjon, EKL 1997, lk I-1787, punkt 6, ja 1. oktoobri 1997. aasta määrus kohtuasjas C-180/97: Regione Toscana vs. komisjon, EKL 1997, lk I-5245, punkt 6). Seepärast ei ole Flaami piirkonnal õigust algetada menetlust asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel. Teisalt on ta Belgia õiguse kohaselt juriidiline isik ja seepärast tuleb teda ka käsitada juriidilise isikuna asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu mõistes (eespool viidatud määrused kohtuasjades Région Wallonne vs. komisjon, punkt 11, ja Regione Toscana vs. komisjon, punkt 11; vt ka kohtujurist Lenzi arvamust eespool punktis 25 viidatud kohtuasjas Exécutif Régional Wallon ja Glaverbel vs. komisjon, lk 1573, 1581 ja 1582).

- 29 Vaidlustatud otsus puudutab otseselt ja isiklikult Flaami piirkonna õiguslikku seisundit. See takistab tal otseselt kasutamast oma pädevust, mis antud juhul seisneb kõnealuse abi andmises enda äranägemisel ja nõuab VLMiga sõlmitud laenulepingu muutmist.
- 30 Sellest järeldub, et tal on isiklik huvi otsuse vaidlustamise vastu. Tema olukorda ei saa võrrelda tekstiili- ja rõivatööstuse arendamise ja edendamise komitee olukorraga eespool punktis 24 viidatud kohtuotsuses DEFI vs. komisjon. Selles kohtuasjas oli Prantsuse valitsusel pädevus määrata kindlaks komitee juhtimis- ja tegutsemispõhimõtted ning sellega määratleda ka huvid, mida see organisatsioon pidi kaitsma (punkt 18). Käesolevas kohtuasjas ei ole ilmnenu, et Belgia föderaalvalitsusel oleks õigus määrata, kuidas Flaami piirkond peab kasutama oma pädevust, sealhulgas seda, mis on seotud ettevõtjatele abi andmisega.
- 31 Eeltoodust tuleneb, et hagiavaldus tuleb lugeda vastuvõetavaks.

Põhiküsimus

- 32 Hageja esitab hagi toetuseks kolm väidet, mille aluseks on:

- asutamislepingu artikli 92 lõike 1 rikkumine;
- asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c rikkumine;
- asutamislepingu artiklis 190 sätestatud põhjendamiskohustuse rikkumine.

Kolmas väide koosneb kolmest osast:

- ebapiisavad põhjendused vaidlustatud otsuses seoses asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamisega (esimene osa);

– ebapiisavad põhjendused lennundussektori väikeste abikavade erandit puudutavate argumentide tagasilükkamise kohta (teine osa);

– ebapiisavad põhjendused seoses asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c kohaldamisega (kolmas osa).

- 33 Kolmanda väite kahe esimese osa aluseks on põhjendamiskohustuse rikkumine seoses asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamise tingimustega – seepärast kontrollib Esimese Astme Kohus neid kohe pärast esimest väidet.

Esimene väide: asutamislepingu artikli 92 lõike 1 rikkumine

Poolte argumendid

- 34 Hageja leiab, et kui abisumma on nii väike, et see ei tugevda saaja konkurentsiolukorda võrreldes tema konkurentidega asjaomasel turul, siis ei kahjusta see konkurentsi ega mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 35 Antud juhul oli abisumma nii tähtsusetu, et see ei avaldanud VLMi kuludele ega tariifide ülesehitusele mingisugust mõju. Abisumma reisija kohta oli vaid paar Belgia franki. Järelikult ei saanud VLM sellest mingeid eeliseid, mis oleksid tugevdanud tema konkurentsiolukorda võrreldes teiste lennuettevõtjatega, kellega ta ühendusesisesel õhustransporditurul võistleb. Sellest järeldub, et abi ei mõjuta tõenäoliselt ka liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 36 Järeldamiseks liikmesriikidevahelisele kaubandusele avalduva mõju esinemist, oleks kostja pidanud hageja väitel kindlaks tegema, et VLM sai kõnealuselt abist eelise, mis tugevdas tema konkurentsiolukorda (võrreldes konkurentidega). Ent ta ei täpsustanud vähimalgi määral seda, kuidas VLM saanud laenust mingi eelise oli saanud.
- 37 Esiteks ei ole antud juhul kostja tähelepanekud õhustranspordisektori omaduste kohta olulised ja oluline pole ka asjaolu, et kostja sai abist teada konkurendi kaebuse kaudu. Asjaolu, et riigiabi antakse ettevõtjale, kelle tegevus seisneb liikmesriikidevahelises kaubanduses, ei tähenda seda, et abisaaja saab seeläbi konkurentidega võrreldes eelise. Lisaks väidab hageja, et VLMi Antwerpeni ja London City Airporti vaheline lennuliin peletab teisi äriühinguid sellel liinil tegutsemisest eemale, sest turg on liberaliseeritud ja liberaliseerimismeetmetega on sätestatud uutele turule tulijatele teenindusaegade jaotamise kord. Viimaseks eitab hageja, et VLM oli laenu saamise ajal ja kaks aastat pärast seda rahalistes raskustes, sest see, et uus lennuettevõtja teenib tegevuse alustamisel kahjumit, on täiesti normaalne nähtus.
- 38 Hageja järeldab, et VLM ei saanud kõnealuselt abist konkureerivate äriühingutega võrreldes mingit eelist, sest viimased saavad miljardeid Belgia franke komisjoni poolt heaks kiidetud ümberkorraldamiskavade raames või – nagu kaebuse esitanud Cityflyer – kuuluvad frantsiisivõrgustikku, mis võimaldab neil saada kaudset toetust

kontsernilt, kuhu nad kuuluvad. Seepärast ei mõista hageja, kuidas saab komisjon leida, et summa, mis on maksimaalselt 1 860 000 Belgia franki aastas, võimaldab VLMil mitte kergitada piletihindu, säilitada oma seisund turul konkurentidega võrreldes ning vältida suuremat kahjumit ja koguni maksejõuetust.

- 39 Lõpuks rikkus kostja asutamislepingu artikli 92 lõiget 1, hinnates abisumma suurust üle. Ta arvutas abisumma 2% riskipreemia alusel, lähtudes sellest, et kõnealuse laenuga ei kaasnenud tagatist, mis oleks otseselt seotud vallas- või kinnisvaraga. See riskipreemia oleks pidanud olema 1%, sest laenulepingu artikli 3 kohaselt oli tagatise seadmiseks ja vara võõrandamiseks vaja hageja eelnevat nõusolekut ning teisalt oli hagejal õigus seada esimesel järjekohal olev hüpoteek. Seetõttu on abisumma võrdne intressisummaga, mis tuleneb 8,3%, mitte 9,3% intressimäära kohaldamisest.
- 40 Kostja nõuab, et taotlus tuleb tagasi lükata, ja väidab, et antud juhul olid täidetud kõik asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamise tingimused. Kõnealuse laenu andis riigiasutus (Flaami piirkond), luues abisaajale konkurentiga võrreldes eelise sektoris, kus valitseb tihe konkurents. See kahjustab konkurentsi ja mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust, sest suur osa Euroopa õhutranspordist on ühendusesisene, iseäranis Belgias.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 41 Tuleb kaaluda, kas kostja järeldus, mille kohaselt kõnealune abi kahjustas või ähvardas kahjustada konkurentsi ja mõjutas liikmesriikidevahelist kaubandust, on põhjendatud.

A. Konkurentsi kahjustamine

- 42 Kõnealuse abi eesmärk on soodustada mitme Euroopa lennuliini, kus abisaaja konkureerib teiste lennuettevõtjatega, sealhulgas teistes liikmesriikides asutatud äriühingutega, arengut ja teenindamist (laenulepingu artikkel 1; vt eespool punkti 13). Laenulepingus ei nõuta seepärast abi kasutamist konkreetsete kulude rahastamiseks. Asjaolu, et laenult ei arvestatud intressi, vabastab VLMi seega tavalistest kuludest, mis moodustavad tema igapäevase tegevuse lahutamatu osa.
- 43 Euroopa Kohus ja Esimese Astme Kohus on leidnud, et tegevusabi, s.t abi, mille eesmärk nagu ka kõnealuse abi puhul on vabastada ettevõtjad selliste kulude kandmisest, mida nad oleksid normaaltingimustes pidanud seoses igapäevase juhtimise või tavapärase tegevusega ise kandma, kahjustab põhimõtteliselt konkurentsi (8. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas T-459/93: Siemens vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1675, punktid 48 ja 77, ning neis viidatud kohtupraktika).
- 44 Vaidlustatud otsuse V peatüki viiendas lõigus avaldas kostja järgmist: „Käesoleval juhul, võttes arvesse tihedat konkurentsi ühenduse liberaliseeritud õhutranspordisektoris, on komisjoni hinnangu andmisel ebaoluline asjaolu, et VLM

on ainus lennuettevõtja, kes teenindab Antwerpeni-Londoni lennuliini ja kasutab London City Airporti lennujaama: saadud abi vähendab igal juhul sellel konkreetset liinil turule siseneda soovivate konkurentide tegelikke ja potentsiaalseid võimalusi ning vähemalt selles ulatuses kahjustab konkurentsi. Samuti ei takista miski VLMil kasutamast abi tegevuse alustamiseks teistel liinidel.” [Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.] Sellega seoses tuleb märkida, et hageja ei ole väitnud vastu väitele, et ühenduse õhustranspordisektoris valitseb tihe konkurents.

- 45 Hageja ei eita, et VLM sai kõnealusest laenust eelise, sest tegu oli intressita laenuga. Ta vaidleb aga vastu väitele, et VLMile antud eelis tugevdas tema konkurentsiolukorda võrreldes konkureerivate lennuettevõtjatega.
- 46 Kui ametiasutus abistab ettevõtjat, kes tegutseb sektoris, kus valitseb tihe konkurents, andes talle eelise, siis on tegu konkurentsi kahjustamise või selle ohuga. Kui eelis on piiratud, siis on konkurentsi kahjustamine väiksem, ent mitte olematu. Asutamislepingu artikli 92 lõikes 1 nimetatud keeld kehtib igasuguse abi suhtes, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, olenemata summast, niivõrd kui võrd see mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 47 Seega leidis kostja põhjendatult, et kõnealune abi kahjustas või ähvardas kahjustada konkurentsi.

B. Mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele

- 48 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei välista abisumma ega abi saava ettevõtja suhteline väiksus iseenesest ühendusesisese kaubanduse mõjutamise võimalust (21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia vs. komisjon, EKL 1990, lk I-959, punkt 43, ja 14. septembri 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/92, C-279/92 ja C-280/92: Hispaania vs. komisjon, EKL 1994, lk I-4103, punktid 40–42).
- 49 Isegi suhteliselt väike abisumma mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust, kui – nagu ka käesoleval juhtumil – valitseb sektoris, kus abi saaja tegutseb, tihe konkurents (11. novembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 259/85: Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 1987, lk 4393, punkt 24, ja 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-303/88: Itaalia vs. komisjon, EKL 1991, lk I-1433, punkt 27).
- 50 Kui riigi finantsabi või abi riigi ressurssidest tugevdab ettevõtja positsiooni võrreldes teiste ühendusesisises kaubanduses konkureerivate ettevõtjatega, tuleb lugeda, et see abi mõjutab ühendusesisest kaubandust (17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris vs. komisjon, EKL 1980, lk 2671, punkt 11).
- 51 Antud juhul leidis kostja, et „laen kahjustab konkurentsi ja mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust: see annab eelise üksikule äriühingule, mille tegevus – õhustransport – ulatub mitmesse liikmesriiki ja hõlmab potentsiaalselt kogu EMPd, ning mis on oma olemuselt otseselt seotud kaubandusega. See kehtib eelkõige

alates õhustranspordi kolmanda paketi jõustumisest 1. jaanuaril 1993, mis tähistas liberaliseerimisprotsessi lõpuleviimist ja suurendas oluliselt konkurentsi ulatust. VLM on ühenduse lennuettevõtja, kellel on nõukogu 23. juuli 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 2407/92 kooskõlas välja antud tegevusluba. Nõukogu 23. juuli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2408/92 artikli 3 ja nõukogu 23. juuli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2409/92 artikli 5 kohaselt peab asjaomane liikmesriik või peavad asjaomased liikmesriigid lubama VLMil kasutada liiklusõigusi ühendusesisestel lennuliinidel ja vabalt kindlaks määrata piletihinnad, kui samades määrustes ei ole sätestatud vastupidist” (vaidlustatud otsuse V peatüki neljas lõik).

- 52 Need ja eespool punktis 44 esitatud kaalutlused on täiesti põhjendatud. Kõnealune abi annab eelise rahvusvahelise kaubandusega tegelevale ettevõtjale, sest ta osutab transporditeenuseid eri liikmesriikides asuvate linnade vahel ja konkureerib teistes liikmesriikides asutatud lennuettevõtjatega. Nagu eespool punktis 42 öeldud, on abi eesmärk soodustada Euroopa lennuliinide arengut ja teenindamist – seega liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamise tõenäosus suureneb.
- 53 Seega järeldas kostja põhjendatult, et kõnealune abi mõjutas liikmesriikidevahelist kaubandust.

C. VLMi konkurentidele antud abi mõju

- 54 Asjaolu, et VLMi konkurendid saavad riigiabi, koguni ebaseaduslikku riigiabi, on asutamislepingu artikli 92 lõike 1 mõistes abi liigitamisel ebaoluline. Liikmesriigi poolt asutamislepingust tuleneva kohustuse rikkumist, mis puudutab artiklis 92 sätestatud keeldu, ei saa õigustada asjaoluga, et ka teised liikmesriigid seda kohustust ei täida (22. märtsi 1977. aasta otsus kohtuasjas 78/76: Steinike & Weinlig, EKL 1977, lk 595, punkt 24).

D. Abisumma arvutamine

- 55 Hageja väide, et kostja rikkus asutamislepingu artikli 92 lõiget 1, hinnates abi suurust üle, tuleb tagasi lükata. Hageja ei ole suutnud tõestada, nagu oleks VLM laenulepingu artiklist 3 tulenevate õiguste tõttu saanud kõnealust laenu 8,3% intressimääraga, mida oleks tema arvates kohaldada tulnud.

E. Järeldus

- 56 Eeltoodut arvestades ei ole hageja tõendanud, et kostja kohaldas asutamislepingu artikli 92 lõiget 1 valesti. Seepärast tuleb väide tagasi lükata.

Kolmanda väite esimene osa: asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamise ebapiisav põhjendamine

Poolte argumendid

- 57 Hageja juhib tähelepanu sellele, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab artiklis 190 nõutud põhjendus selgelt ja üheselt mõistetavalt välja tooma meetme võtnud ühenduse institutsiooni põhjendused nii, et asjaomaseid isikuid teavitataks meetme võtmise põhjendustest ning et Euroopa Kohtul oleks võimalik kasutada oma õigust kontrollida meetme seaduslikkust (14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-350/88: *Delacre jt vs. komisjon*, EKL 1990, lk I-395, ja selles viidatud kohtupraktika, ning 28. septembri 1995. aasta otsus kohtuasjas T-95/94: *Sytraval ja Brink's France vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-2651, punkt 52).
- 58 Selleks, et teha kindlaks, et abi kahjustab konkurentsi ja mõjutab ühendusesisest kaubandust, peab komisjon selgelt ja üheselt mõistetavalt tõendama, et abi andis saajale eelise, mis tugevdas tema positsiooni ühendusesiseses kaubanduses võrreldes konkurentidega (eespool punktis 50 viidatud kohtuotsus *Philip Morris vs. komisjon*).
- 59 Vaidlustatud otsus näitab tõepoolest, et pole võimatu, et abi (isegi suhteliselt väike summa) võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Sellest aga ei järeldu, et kõnealune abi annab VLMile olulise konkurentsielise, mis mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust. Kostja põhjendused olid abstraktsed ja ta ei võtnud konkreetset arvesse abisumma väiksust, lennundussektorile iseloomulikke omadusi ega asjaolu, et VLMi osa asjaomasest turust oli minimaalne.
- 60 Otsusest ei selgunud, et kostja oleks uurinud kõnealuse abi mõju kulude struktuurile, piletihindadele või muudele VLMi tegevuse aspektidele.
- 61 Kostja väidab, et ta on kohustatud oma seisukohti laiemalt põhjendama, ja leiab, et vaidlustatud otsuse V peatüki viiendas ja kuuendas lõigus esitatud põhjendused vastavad täielikult asutamislepingu artikli 190 nõuetele. Seepärast leiab kostja, et see osa väitest tuleks tagasi lükata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 62 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab asutamislepingu artiklis 190 nõutud põhjendus selgelt ja üheselt mõistetavalt välja tooma meetme võtnud ühenduse institutsiooni põhjendused nii, et asjaomaseid isikuid teavitataks meetme võtmise põhjendustest ning et ühenduse kohtul oleks võimalik kasutada oma õigust kontrollida meetme seaduslikkust (18. septembri 1995. aasta otsus kohtuasjas T-471/93: *Tiercé Ladbroke vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-2537, punkt 29, ja selles viidatud kohtupraktika, ning 24. aprilli 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-551/93, T-231/94, T-232/94, T-233/94 ja T-234/94: *Industrias Pesqueras Campos jt vs. komisjon*, EKL 1996, lk II-247, punkt 140, ja selles viidatud kohtupraktika).
- 63 Põhjendustes ei pea esitama kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, sest akti põhjenduste vastavust asutamislepingu artikli 190 nõuetele ei tule hinnata mitte üksnes akti sõnastuse, vaid ka selle konteksti ja kõigi asjaomast valdkonda

reguleerivate õigusnormide põhjal (29. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-56/93: Belgia vs. komisjon, EKL 1996, lk I-723, punkt 86; 15. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-278/95 P: Siemens vs. komisjon, EKL 1997, lk I-2507, punkt 17, ja 22. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-266/94: Skibsværftsforeningen jt vs. komisjon, EKL 1996, lk II-1399, punkt 230). Konkurentsieeskirjade järgimise kindlustamiseks tehtud otsuste põhjendamisel ei ole komisjon kohustatud võtma seisukohta kõigi väidete suhtes, millele asjaomased pooled on tuginenud. Piisab sellest, kui ta esitab faktilised asjaolud ja õiguslikud kaalutlused, millel on otsuse kontekstis otsustav tähtsus (24. jaanuari 1992. aasta otsus kohtuasjas T-44/90: La Cinq vs. komisjon, EKL 1992, lk II-1, punkt 41, ja selles viidatud kohtupraktika, ning eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Siemens vs. komisjon, punkt 31).

- 64 Selle põhimõtte kohaldamisel abi liigitamise suhtes peab komisjon esitama põhjused, miks kõnealune abi kuulub asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamisalasse. Isegi juhtudel, kus abi andmise asjaoludest ilmneb, et see mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, peab komisjon oma otsuse põhjendustes vähemalt need asjaolud ära tooma (7. juuni 1988. aasta otsus kohtuasjas 57/86: Kreeka vs. komisjon, EKL 1988, lk 2855, punkt 15, ja 24. oktoobri 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-329/93, C-62/95 ja C-63/95: Saksamaa jt vs. komisjon, EKL 1996, lk I-5151, punkt 52, ja selles viidatud kohtupraktika).
- 65 Käesoleval juhul avaldas kostja vaidlustatud otsuse V peatüki teises lõigus, et laen kujutab endast abi asutamislepingu artikli 92 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 61 lõike 1 mõistes. Vaidlustatud otsusest, eeskätt V peatüki neljanda lõigu esimesest lausest ja viienda lõigu kolmandast lausest, millest tehtud väljavõtted on esitatud eespool vastavalt punktides 51 ja 44, ilmneb, et kostja hinnang mõju kohta, mida kõnealune abi konkurentsile ja ühendusesisesele kaubandusele avaldab, ei olnud pelgalt abstraktne. Mis puutub konkurentsi kahjustamist puudutavasse tingimusse, siis vaidlustatud otsuses on väidetud, et VLMile antud abi kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, sest vähendab konkurentide võimalusi siseneda turule Antwerpeni-Londoni lennuliinil ja suurendab VLMi võimalusi siseneda teistele turgudele sektoris, kus valitseb tihe konkurents. Seoses tingimusega, mis puudutab mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele, on otsuses märgitud, et kuna VLMi tegevus ulatub mitmesse liikmesriiki ja võib hõlmata kogu EMPd, siis on ka see tingimus täidetud.
- 66 Neist põhjendustest järeldub, et kostja kontrollis asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamise tingimuste täitmist. Seda tehes sätestas kostja otsuse ülesehituse seisukohast põhimõttelise tähtsusega faktilised asjaolud ja õiguslikud kaalutlused. Põhjendustes teavitatakse hagejat ja ühenduse kohut põhjustest, millest lähtuvalt kostja leidis, et asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamise tingimused on käesoleval juhul täidetud.
- 67 Hageja ei saa väita, et kostja ei kontrollinud kõnealuse abi konkreetset mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele. Esiteks puudub sellisel väitel faktiline alus,

nagu nähtub käesoleva otsuse punktidest 44, 51, 65 ja 66. Antud juhul ei pidanud komisjon viima läbi arvnäitajate äärmiselt üksikasjalikku analüüsi, sest ta oli selgitanud, milles seisnes liikmesriikidevahelisele kaubandusele avalduva mõju ilmselgus. Samuti ei pidanud komisjon näitama selle abi tegelikku mõju, millest ei teatatud. Kui komisjon peaks oma otsuses tõendama juba antud abi tegelikku mõju, soodustaks see kokkuvõttes neid liikmesriike, kes annavad abi asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustust rikkudes, seades halvemasse olukorda riigid, kes teatavad abikavadest juba kavandamise etapis (14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-301/87: Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 1990, lk I-307, punkt 33).

- 68 Eeltoodust järeldeb, et hageja argumendid, mis on esitatud seoses kolmanda väite esimese osaga, tuleb tagasi lükata.

Kolmanda väite teine osa: lennundussektori väikeste abikavade erandit puudutavate argumentide tagasilükkamise ebapiisav põhjendamine

Poolte argumendid

- 69 Hageja väidab, et asutamislepingu artikli 93 lõikega 3 kooskõlas olev kiirendatud läbivaatamise kord, mis on sätestatud lennundussektori suuniste punktis 50, näitab, et komisjoni arvates tuleb lennundussektoris sellest piirsummast väiksemat abi lugeda esmapilgul ühisturuga kokkusobivaks.
- 70 Vaidlustatud otsuse põhjendused on selles osas ebapiisavad, sest otsus ei sisalda teavet, mille põhjal ühenduse kohus ja hageja saaksid hinnata, mil määral püüdis kostja teha kindlaks, kas VLMi saadud piiratud abi suhtes sai kohaldada erandit nagu lennundussektori väikese abi suhtes.
- 71 Lisaks on vaidlustatud otsus puudulik seetõttu, et selles on 23. jaanuaril 1995. aastal Flaami piirkonna poolt sellega seoses esitatud märkused esitatud tendentslikult.
- 72 Oma vastuses väidab hageja, et kostja väljus kaalutusõiguse piiridest, kui leidis, et õhutranspordisektoris, kus valitseb tihe ühendusesisene konkurents ja suur hulk ettevõtjaid on raskustes, ei saa rakendada väikese tähtsusega abikavade erandit põhjusel, et isegi väike abisumma kahjustaks oluliselt konkurentsi. Oleks ebaloogiline, kui uutel ettevõtetel, kellel on tänu sektori liberaliseerimisele õnnestunud õhutransporditurule siseneda, ei oleks lubatud saada väikesi investeerimisabi summasid, mis on lubatud väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele teistes sektorites, samas kui enamik riiklikke lennufirmasid saavad suuri abisummasid. Sellega seoses jättis kostja tähelepanuta asjaolu, et õhutranspordisektoris kehtivate eeskirjade kohaselt on komisjonil lubatud kiita heaks väga suuri abisummasid.

- 73 Kostja leiab, et see osa väitest tuleks tagasi lükata, ja juhib tähelepanu sellele, et kiirendatud läbivaatamise menetluse olemasolu näitab, et teatud piirsummast väiksemat abi ei saa esmapilgul pidada ühisturuga kokkusobivaks.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 74 Lennundussektori suuniste punktis 50 sätestatud väikeste abikavade kiirendatud läbivaatamise menetluse põhjal ei saa järeldada, et selles sätestatud piirmäärast väiksema abisumma suhtes ei kehti asutamislepingu artikli 92 lõikes 1 sätestatud keeld või et seda tuleks tavaliselt lugeda ühisturuga kokkusobivaks.
- 75 Nagu kostja õigesti märgib, näitab juba pelgalt korra olemasolu seda, et see ei saa nii olla. Seetõttu ei olnud kostja vähimalgi määral kohustatud kontrollima, kas kõnealuse abi suhtes tohtis kohaldada erandit, niivõrd kuivõrd see jäi lennundussektori suuniste punktis 50 sätestatud piirsummast väiksemaks.
- 76 Isegi kui eeldada, et sellest piirsummast väiksemat abisummat saaks lugeda ühisturuga kokkusobivaks, ilmneb otsusest siiski, et kostja leidis, et antud juhul ei saa abi lugeda ühisturuga kokkusobivaks (vt eespool punkte 44 ja 51).
- 77 Väide, et kostja ei kajastanud vaidlustatud otsuses hageja märkusi õigesti, tuleb tagasi lükata. Nendele märkustele viidatakse seoses vastusega hageja väitele, et kõnealuse riikliku meetme suhtes saab kohaldada erandit vastavalt lennundussektori suuniste punktile 50 (vaidlustatud otsuse VII peatüki kaheksas lõik). See vastus ei ole vaidlustatud otsuse resolutiivosa toetuseks esitatud põhjenduste oluline osa. See ilmneb lisaks järeldusest, et kostja hinnang, mille kohaselt kehtib asutamislepingu artikli 92 lõige 1 kõnealuse abi suhtes, on piisavalt põhjendatud (vt eespool punkte 65–67). Seega, isegi kui hageja märkusi kajastati ebatäpselt, ei saa nõuet rahuldada.
- 78 Lõpuks, leides vastuses, et kostja väljus asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamisel oma kaalutusõiguse piiridest, on hageja menetluse käigus esitanud põhjendamiskohustuse rikkumisele tuginevast väitest erineva väite. See väide ei tugine menetluse käigus ilmnenuid õiguslikele ega faktilistele asjaoludele ja seepärast tuleb see kodukorra artikli 48 lõike 2 kohaselt lugeda vastuvõetamatuks.
- 79 Igal juhul on see väide põhjendamatu. Antud juhul kohaldas kostja suuniseid. Sellega seoses tuleb meenutada, et komisjon võib kehtestada endale suunised kaalutusõiguse kasutamiseks selliste dokumentidega nagu näiteks lennundussektori suunised, tingimusel, et need sisaldavad juhiseid selle institutsiooni järgitava lähenemisviisi kohta ega kaldu kõrvale asutamislepingu normidest (24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-313/90: CIRFS jt vs. komisjon, EKL 1993, lk I-1125, punktid 34 ja 36; 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-380/94: AIUFFASS ja AKT vs. komisjon, EKL 1996, lk II-2169, punkt 57, vt ka 5. novembri 1997. aasta otsust kohtuasjas T-149/95: Ducros vs. komisjon, EKL 1997, lk II-2031, punkt 61). Hageja

ei ole tõendanud, et lennundussektori suunised kalduvad asutamislepingu normidest kõrvale. Nagu eespool punktis 54 mainitud, on asjaolu, et VLMi konkurendid saavad riigiabi, koguni ebaseaduslikku riigiabi, asutamislepingu artikli 92 lõike 1 mõistes abi liigitamisel ebaoluline.

- 80 Eeltoodust järeldeb, et hageja argumendid, mis on esitatud seoses kolmanda väite teise osaga, tuleb tagasi lükata.

Teine väide: komisjonil teatud majandustegevuse arengu soodustamiseks antud abi ühisturuga kokkusobivaks pidada lubava asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c rikkumine

Poolte argumendid

- 81 Hageja väidab, et isegi kui kõnealune abi kuulub asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaldamisalasse, kehtib selle suhtes ka asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkt c. Kaaludes võimalust lubada abi viimatinimetatud sätte kohaselt, tegi kostja ilmse hindamisvea ja väljus selgelt oma kaalutusõiguse piiridest.
- 82 Lennundussektori suuniste kehtestamisega komisjon oma kaalutusõigust ei ammendanud. Ta peaks igal konkreetsel juhul kontrollima, kas abi võib pidada ühisturuga kokkusobivaks asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c kohaselt. Lennundussektori suunised ei anna alust esmapilgul usutavaks eelduseks, et neis sätestamata olukorrad on ilmselgelt ebaseaduslikud ja neid ei saa pidada ühisturuga kokkusobivaks asutamislepingu artikli 92 lõike 3 kohaselt. Kui konkreetset abi vormi lennundussektori suunistes ei mainita, siis ei saa komisjon hageja väitel neile pelgalt viidata.
- 83 Käesoleval juhul ei järginud kostja seda kohustust, sest ta ei kontrollinud, kas VLMile antud abi – võttes arvesse selle suurust – suhtes sai kohaldada erandit nagu abi suhtes, mis on mõeldud teatud liiki tegevuse arengu soodustamiseks asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c mõistes. Ta oleks pidanud käsitlema seda küsimust lähtuvalt lennundussektori suuniste punktist 8 (milles rõhutatakse vajadust tagada ühenduse lennuettevõtjatele võrdne mänguruum) ja asjaolust, et alates lennundusmeetmete kolmanda paketi jõustumisest peavad uued lennuettevõtjad nagu VLM konkureerima teiste äriühingutega, kellest lõviosa saab kasu komisjoni heakskiidetud toetusprogrammist.
- 84 Hageja väitel leidis kostja ekslikult esiteks seda, et kõnealune abi on tegevusabi, teiseks, et sellega ei kaasnenud abi kasutamise tingimusi, ja kolmandaks, et hageja ei hankinud mingit tagatist ja et VLM oli laenu andmise ajal finantsraskustes. Tegelikult on kõnealune abi investeerimisabi, sest seda kavatseti kasutada mitme Euroopa lennuliini arendamiseks.

- 85 Kostja leiab, et väide tuleks tagasi lükata, ja juhib tähelepanu sellele, et kohaldas rangelt lennundussektori suuniseid, mille ta oli vastu võtnud oma kaalutusõiguse raames.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 86 Asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkt c annab komisjonile kaalutusõiguse, sätestades, et selles nimetatud abi „võib” pidada ühisturuga kokkusobivaks, kui see ei mõjuta kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (vt eespool punktis 50 viidatud kohtuotsust Philip Morris vs. komisjon, punkt 17).
- 87 Hageja ei saa väita, et kostja väljus oma kaalutusõiguse piiridest, kui jättis kontrollimata, kas kõnealuse abi suhtes sai kohaldada erandit nagu teatud liiki tegevuse arengu soodustamiseks mõeldud abi suhtes. Vaidlustatud otsuse VII peatüki seitsmendas lõigus käsitles kostja otseselt seda küsimust ja vastas Belgia ametiasutuste poolt haldusmenetluses esitatud argumentidele. Eelkõige öeldi selles, et kostja oli „valmis võimaldama seda erandit üksnes ümberkorraldatavatele ettevõtetele antava abi puhul [...]”. Antud juhul on Belgia ametiasutused ise tunnistanud, et laenu eesmärk ei ole aidata kaasa ümberkorraldamisele, ja nad ei ole viidanud mingile ümberkorraldamiskavale. Seega [asutamislepingu] artikli 92 lõike 3 punktis c ja [EMP lepingu] artikli 61 lõike 3 punktis c sätestatud erand antud juhul ei kehti.” Leides, et kõnealune abi ei olnud mõeldud ümberkorraldamisele kaasaaitamiseks, viitas kostja otseselt lennundussektori suunistele, mis andsid artikli 92 lõike 3 punkti c kohaselt majandustegevuse arengu soodustamiseks erandi ümberkorraldamisele kaasaaitamiseks mõeldud abile (lennundussektori suuniste punktid 37 ja 38).
- 88 Abisumma ei ole asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktis c ega antud juhul kohaldatavates lennundussektori suunistes sätestatud hindamiskriteerium ning seepärast ei olnud kostja kohustatud konkreetselt kontrollima, kas abisumma suurust arvesse võttes sai abi suhtes erandit selle sätte alusel kohaldada.
- 89 Asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c kohaldamisel on kostjal ulatuslik kaalutusõigus ja selle põhjal õigus tugineda tema arvates kõige sobivamatele kriteeriumidele, et teha kindlaks, kas abi võib pidada ühisturuga kokkusobivaks, tingimusel, et need kriteeriumid on asutamislepingu artikli 3 punkti g ja artiklit 92 arvesse võttes asjakohased. Sellega seoses saab ta määratleda kriteeriumid, mida ta kavatses asutamislepinguga kooskõlas olevates suunistes rakendada (vt punkti 79 eespool). Nende suuniste kehtestamise puhul on tegu komisjoni kaalutusõiguse kasutamise, mis hõlmab antud pädevuse iseeneslikku piiramist suunistega reguleeritud abi käsitlemisel, ning seejuures tuleb järgida võrdse kohtlemise põhimõtet. Konkreetse abi hindamisel varem komisjoni poolt vastu võetud suuniste valguses ei väljunud komisjon oma kaalutusõiguse piiridest ega loobunud oma kaalutusõigusest. Ühest küljest säilitab ta pädevuse suuniseid kehtetuks tunnistada või muuta, kui olukord seda nõuab. Teisest küljest puudutavad lennundussektori

suunised konkreetset sektorit ja tuginevad soovile järgida komisjoni kehtestatud põhimõtteid.

- 90 Erinevalt hageja väitest tuleneb lennundussektori suuniste punktist 10, et nad hõlmavad kõnealust abi. Punktis 14 (III peatükk) on sätestatud, et lennuliinide otsene tegevustoetus on põhimõtteliselt vastuvõetav üksnes juhul, kui abi eesmärk on võimaldada saajal täita avaliku teenindamise kohustusi (jagu III.2, punktid 15–23) või kui abil on sotsiaalne iseloom (jagu III.3, punkt 24). Punktides 37–42 on loetletud abisaajatele täitmiseks hulk tingimusi abi lubamise kohta teatud majandustegevuse arendamiseks vastavalt asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktile c. Asjaomaste punktide ülesehitusest järeldub, et lubatud on vaid ümberkorraldamisabi.
- 91 Teise võimalusena leiab hageja, et kostja on teinud ilmse hindamisvea, jättes küsimuse kontrollimata lennundussektori suuniste punkti 8 valguses, kus on rõhutatud komisjoni soovi tagada lennuettevõtjatele võrdsed tingimused. Selle nõudega viitab hageja, et kuna teised lennuettevõtjad on saanud riigiabi, siis on kõnealune abi lubatud, selleks et VLM saaks konkureerida võrdsetes tingimustes riigiabi saavate äriühingutega.
- 92 Sellega seoses tuleb märkida, et teatud lennuettevõtjatele antud riigiabi lubatavus ei tähenda automaatselt seda, et teistel lennuettevõtjatel on õigus erandile põhimõttest, mis keelab abi andmise. Komisjon peab käsitlema iga abitaotlust individuaalselt oma kaalutusõiguse piires. Ta peab tegema seda esiteks abiga seotud konkreetsete asjaolude ning teiseks ühenduse õiguse ja lennundussektori suuniste üldpõhimõtete raames. Isegi kui teistes liikmesriikides asutatud äriühingud on saanud ebaseaduslikku abi, ei ole see käesoleva abi hindamisel oluline (vt eespool punkti 54).
- 93 Asjaolu, et komisjon andis loa konkurendile abi anda, ei ole komisjoni kaalutusõigusest kaalukam, sest kui see nii oleks, siis jätaks see talle vastava pädevuse andvad asutamislepingu sätted ilma nende kasulikust mõjust.
- 94 Hageja ei saa süüdistada kostjat selles, et viimane pidas kõnealust abi tegevusabiks, et kõnealuse abiga ei kaasnenud selle kasutamise tingimusi, et hageja ei saanud tagatist ja et kostja leidis, et laenu andmise ajal oli VLM rahalistes raskustes. Laenulepingus ei ole nõutud abi kasutamist konkreetsete kulude rahastamiseks (vt eespool punkti 42), seega on VLM vabastatud kuludest, mis moodustavad igapäevase tegevuse lahutamatu osa. Seetõttu on kõnealune abi tegevusabi (sellega seoses vt punktides 63 ja 77 viidatud kohtuotsust Siemens vs. komisjon), mitte ümberkorraldamis- ega investeerimisabi.
- 95 Vaidlustatud otsuses ei väitnud kostja, et hageja jättis laenu tagamata. V peatüki seitsmendas ja kaheksandas lõigus väitis ta, et „laenuandjal on tegelikult teatud liiki garantii” ja et „nõue ei ole tagatud vallas- ega kinnisvaraga, nii nagu see oleks hüpoteegi puhul tagatud”, nagu kinnitab laenulepingu artikkel 3.

- 96 Kostja ei väitnud, et VLM oli rahalistes raskustes vähem kui kaks aastat pärast asutamist (V peatüki kuues lõik), mitte kõnealuse abi hindamisel seoses asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktiga c, vaid pigem turutingimustel tegutseva erainvestori kriteeriumi kohaldamisel eesmärgiga teha kindlaks, kas kõnealune laen kujutas endast abi asutamislepingu mõistes. Sellega seoses ei ole hageja tõendanud, et kostja kohaldas seda põhimõtet valesti – seega isegi kui vaidlustatud väide ei ole piisavalt üksikasjalik, ei too see iseenesest kaasa vaidlustatud otsuse tühistamist.
- 97 Eeltoodust tuleneb, et kostja keeldus põhjendatult lubamast erandit asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c alusel.

Kolmanda väite kolmas osa: asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c kohaldamise ebapiisav põhjendamine

Poolte argumendid

- 98 Hageja väitel ei saa komisjon üksikotsuses sätestada suuniseid, millega ta kehtestab oma poliitika asjaomases sektoris, ega väita, et suunistes sätestatud tingimused on täitmata. Komisjon peab üksikjuhtumil hindama, kas kõnealune abi kuulub asutamislepingu artikli 92 punkti lõike 3 punktis c sätestatud erandi alla või mitte.
- 99 Antud juhul ei võimalda otsuses sätestatud põhjendused veenduda, kas kostja võttis arvesse kõiki faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis võisid põhjendada erandit riigiabi keelust. Põhjenduste ebaadekvaatsust ilmestab veelgi see, et lennundussektori suunised, millele kostja oma otsuses viitab, ei piira ilmtingimata asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktis c sätestatud abi ümberkorraldamisabiga.
- 100 Otsuse põhjendus ei võimalda hinnata, millises ulatuses kostja tegelikult kaalus, kas kõnealune abi vastas vaidlustatud otsuse VII peatüki kolmandas lõigus sätestatud tingimusele, mille kohaselt kohaldatakse asutamislepingu artikli 92 lõikes 3 ja EMP lepingu artikli 61 lõikes 3 sätestatud erandeid üksnes juhul, kui komisjon tõendab, et ilma kõnealuse abita ei oleks turujõudude mõju olnud piisav selleks, et sundida tulevast abisaajat astuma samme, mis aitavad kaasa erandite olemasolu põhjuseks olevate eesmärkide saavutamisele.
- 101 Kostja leiab, et oma otsuses selgitas ta piisavalt kõnealuse abi keelamise põhjuseid, juhtides tähelepanu eeskätt sellele, et abi ei olnud osa komisjoni poolt varem heaks kiidetud ümberkorraldamiskavast. Seetõttu leiab komisjon, et väite kolmas osa tuleb tagasi lükata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 102 Tuletades meelde lennundussektori suunistes sätestatud kriteeriume ja leides, et need kriteeriumid ei olnud antud juhul täidetud (vaidlustatud otsuse VII peatüki seitsmes lõik), põhjendas kostja oma otsust piisavalt. Abisaaja, huvitatud kolmandad isikud ja

ühenduse kohus saavad kostja põhjused asutamislepingu artikli 92 lõikes 3 sätestatud erandist keeldumiseks kindlaks teha.

- 103 Hageja ei saa väita, et kostja ei kontrollinud, kas ilma kõnealuse abita oleks turujõudude mõju olnud piisav selleks, et panna tulevast abisaajat astuma samme mõne asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktist c ja EMP lepingu artikli 61 lõikest 3 tulenevate erandite eesmärgi saavutamiseks (vt vaidlustatud otsuse VII peatüki kolmandat lõiku). Selleks et järeldada, et abi ei olnud alltoodud sätte kohaselt lubatud, piisas komisjonile sellest, et leida, et vaid üks lennundussektori suunistes sätestatud tingimus abi lubamiseks asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c kohaselt (antud juhul ümberkorraldamiseesmärgi puudumine) ei olnud täidetud.
- 104 Seetõttu tuleb kolmanda väite kolmas osa tagasi lükata.
- 105 Eeltoodust järeldub, et kogu hagi tuleb rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 106 Kodukorra artikli 87 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Et hageja on kohtuvaidluse kaotanud ja kostja on palunud kohtukulud hagejalt välja mõista, kohustatakse hagejat tasuma lisaks enda kohtukuludele ka kostja kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja hagejalt.

García-Valdecasas

Tiili

Azizi

Moura Ramos

Jaeger

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. aprillil 1998. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Viienda koja esimees

H. Jung

J. Azizi